

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quinta. De Motu Cœlorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

ipsa quoque Ens est in actu completo, in unam Essentiam, & unum per se compositum substantiale coalescere nullo modo potest.

XI.
Quomodo fecerit Deus Caelos in intellectu.
Opponitur Contrà Conclusionem Psalm 135. ubi dicitur: *Deum fecisse Caelos in intellectu*, id est, ut ait Cajetanus intelligentes, ergò. Respondeo negando conseq. Quia proprius illorum verborum sensus est Deum in intellectu, hoc est, Divinâ intellectûs sui sapientiâ condidisse Caelos, frequens enim est Hebræis *dicere in aliquo*, pro eo, quod est *per aliud*, vel *Cum, In, pro Per*; Quòd si hoc non placet, dic Deum sic Caelos condidisse, quòd tam ordinem rectum, tantam constantiam, & tantam proportionem eorum motibus indiderit, ac si essent intellectu præditi.

XII.
Non datur Anima mundi.
Arguitur Ratione: Datur Anima Mundi, sed hæc nulli esse potius debet, quàm in corporibus Cœlestibus, utpote perfectioribus ceteris; ergò Cœli erunt eâ animanti: Probatur major, tum quia totum non est pejoris conditionis, quàm partes ejus sint, partes ejus ut homines, bruta & plantæ sunt animatæ; ergò multò magis ipse Mundus; Tum quia recta calor naturalis distributio, fortium formatio, delinatio, confortatio, tam mirabilis rerum aliarum Sympathia, aliarum Antipathia, diffensus & consensus ab alio oriri non possunt quàm anima universali Mundi: Tum quia multa animantia, & bestia terræ generantur sine semine ex putri materia, ad quam Solus calor Solis non sufficit; ergò debet eorum vitalis generatio oriri ab anima aliqua, quæ ipsis det esse vivere, hæc autem non est alia quàm Mundi. Respondeo negando Ant. Ad ejus primam probationem dico, totum non esse unum per se, sed aggregatione, ex rerum similibus & dissimilibus viventium, & non viventium ordine constatum. Unde licet aliquæ ejus partes sint animatæ, non debent tamen esse omnes, quia una eademque anima corpora tot, tamque immensa & separata simul informare non potest; Nec tamen ex hoc sequitur totum esse pejoris conditionis, quàm partes, quia omnes partes sunt in toto & earum perfectionem sibi vendicat. Ad secundam dico, omnes illas operationes non provenire ab aliqua una anima, sed à propria cujuslibet speciei forma. Ad Tertiam dico, illam animationem dispositivè fieri à corporibus cœlestibus, effectivè à Deo, materialiter à materia putri. Unde animam Mundi his rationibus impugno: Primò, illa vel est in omnibus corporibus vel non? Neutrum dici potest; ergò nec hæc anima defendi; Probatur minor, non primum, quia hinc sequeretur in toto nullum esse unum Ens completum per se, quia quodlibet esset compositum ex pluribus formis; Non etiam secundum, quia sic ab ea non poterunt provenire omnes actiones vitales, quia tales debent oriri ab interno principio. Secundo, si daretur anima mundi omnia Entia in mundo ejusdem essent speciei Essentialis & unum Ens, quod est falsum. Probatur tamen, quia distinctio specifica sumitur à forma, non à materia & ubicunq; est unitas formæ, est unitas rei constitutæ, sed hinc esset speciei, & ultra omnes res unum tantum Ens esset numero, quia una numero forma.

Rationes quibus impugnetur.

QUÆSTIO V.

De Motu Calorum.

Errorem nonnullorum Antiquorum Philosophorum, ut Heraclidis Pontici, Metæ Syracusii, Aristarchi, &c. dicentium, Terram moveri, Cœlum quiescere, Stellas non moveri, sed videri tantum nobis ab Oriente in Occidente verti propter motum terræ quem habet ab Occidente in Orientem, sicut enim illi, qui in flumine veloci navis cursu defertur, videntur arbores, domus, &c. in ripa posita moveri, & ei obviam venire. Quasi ipse perstaret immobilis, ita etiam nobis contingere; hinc inquam errorem, de quo etiam mentionem fecit D. Augustinus lib. 2. Gen. litt. cap. 10. excitavit Nicolaus Copernicus, Turonensis Prutenus, ponens terram mobilem, ut infra in suo systemate magis videbitur. Sed contrà eum

Dico I. Cæli & Astra verè & realiter moventur. Ita Catholici omnes. Et potest probari ex multis Scripturæ locis, nam Josue 10. pro magno miraculo habetur, quòd ad preces Josue Sol & Luna steterit; quòd ad preces Ilatæ retrocesserit decem gradibus 4. Reg. 20. In Sapientia libro dicitur moveri ab Oriente ad occasum & rursus reverti: Etque contrarium ab Ecclesia sæpius condemnatum. Probatur etiam autoritate D. Augustini lib. 2. de Ord. cap. 11. ubi ait: *Cælum hoc moveri nemo ambigit.* Unde Sermone 102. Diversi. cap. 9. examinat quanta sit velocitas Cœlestium corporeum.

Probatur tertio Rationibus. Primò quia si Cæli & astra non moverentur, non posset explicari quomodo aliquando planetæ sursum, aliquando deorsum ascendant? Quomodo non eundem semper situm servent, eandem distantiam, eundem ordinem? Secundò certum est, quòd Sol aliquando sit terræ vicinior, aliquando remotior & altior, ac elevatior, sed hinc ascensus non potest aliunde provenire, nisi à motu ejus, ergò: Probatur minor, quia si non à motu Solis proveniret à motu Terræ, terra autem cum sit gravissima, moveri tam altè non potest, ergò &c. Tertio si sagitta evadret in altum directè in eundem locum recideret; ergò Terra non moveretur, alioquin in eundem locum recidere non potest, utpote, cum eo tempore, quò sagitta ascendit & descendit, notabilissimum spatium debuisset conficere; & si dicas aërem etiam moveri, & secum sagittam rapere, falsum dicitis, quia si moveretur aër, in tanta velocitate, ut fieri deberet ad spatium hoc omni die percurrendum, animalia respirare non possent, nec vivere & vi suffocarentur, quod patet in magnis ventis, in hominibus, qui ex alto cadentes antequam ad terram perveniant, suffocari dicuntur. Deinde quomodo sagitta posset per aërem tam vehementer motum directè recidere, cum etiam venti impediant ejus directum ascensum, multò magis tam velox motus. Quartò ponantur duo tormenta bellica ejusdem magnitudinis, æqualiter in pondere æquali globorum, & pulveris pyrii onerata, unum explodatur versus Occidentem, alterum versus Orientem; tunc quæro, an motus velocissimus terræ secum rapiat utrumque

utrumque globum, vel unum tantum, vel neutrum? Si neutrum, tunc maneret uterque in tormento; si cum qui versis orientem ejaculatus est, tunc globus iste fortissimi est impulsus fortissimè quateret omnia, utpote duplici motu impulsus, rarefactione pulveris pyrri & motu terræ; si verò rapiat alterum, qui est vibratus versus Occidentem, tunc ille parum quateret & nihil efficiet, quia per motum terræ ei contrarium vehementissimè impeditur, attamen constat contrarium fieri, si enim duo tormenta per omnia æqualia in æquali distantia ponantur & vibrentur, si muri sit ejusdem resistentiæ, æqualem effectum producent. Vide Clavium

IV. **DICO 2.** *Astra saltem fixa per se non moventur, sed ad motum sui orbis.* Est contra Stoicos, qui ut liquet ex iis, quæ apud Tullium 2. de nat. Deorum disputat Balbus, existimant, Stellas non esse hærentes & affixas Cælo, sed propriis motibus per spatium cœleste circumagi, & moveri sicut aves per aërem, pisces per aquam, quod etiam fenserunt aliqui veteres Ecclesiastici scriptores, ut Origen. lib. 5. contra Celsum, Justinus Martyr, Chrysol. homil. 6. & 13. in Genesim, & homil. 12. ad populum Antiochenum, ubi ait, Cœlum esse fixum & immobile, Solem autem cum cæteris astris in ipso quotidie circumvolvi. Phylastrinus verò Brixienlis in Catal. hærefum contrarium non solum probat, sed etiam altentum decernit esse à fide Catholica, licet immeritò. Sanctus etiam Augustinus lib. 2. in Genesim ad lit. cap. 10. licet probè nosset hanc opinionem reprobari à Doctoribus, Philosophis & Mathematicis, non adeò tamen judicavit improbabilem defendi: *Aut enim: Hoc sanè noverunt, nec nomen Firmamenti cogere, ut stare Cœlum putemus: Firmamentum enim non propter stationem, sed propter firmitatem, aut propter intransgressibilem terminum superiorum, & inferiorum aquarum vocatum intelligere licet. Nec si veritas Cœlum stare persuaserit impedire nos circuitu siderum, ne hoc intelligere possimus & ab ipsis quippe, qui hoc curiosissimè & otiosissimè quaesierunt, inventam est etiam Cœlo non moveri, si sola sidera verterentur fieri potuisse omnia, quæ in ipsis Siderum conversionibus animadversa, atq; comprehensa sunt.* Cæterum licet hi Authores ita censuerint

Probatur Nihilominus nostra Conclusio, quæ est etiam Aristotelis 2. Cœl. t. 43. omnium Peripatet. & communis Philosophorum & Mathematicorum. **Primò:** Quia Stellæ continuate cum suo orbe sunt partes illius densiores, spissioresque, quales, verbi gratiâ, in aliqua tabula sunt nodi; ergò non proprio, sed orbis, cujus partes sunt, motu convertuntur. Deinde si Stellæ moventur immoto Cælo, aut quando aliqua movetur, aliud corpus succedit in locum illius, aut non; Si non, ergò naturaliter datur ibi vacuum, quod fieri non posse patet ex dictis; si sic, ergò aut se penetrat illa Stella cum Cælo, per quod fertur, quod fieri naturaliter nequit impediende quantitate utriusque; aut scinditur Cœlum, ut transitum præbeat Stellæ, atq; ita nunc condensatur, nunc rarefcit, quod si concederetur, concedi etiam deberet

F. Amandi Hermann Physica.

Cœlum esse corruptibile, cum hæc non conveniat, nisi corporibus corruptibilibus. Adde, quòd, ut dictum est in præced. & asserunt Divinæ litteræ, Job. 37. Cœli sunt solidissimi, tanquam ex ære conflati Respondent aliqui, orbis intercisos esse quibusdam quasi sulcis, seu canalibus plenis tenui, & molli substantiâ ad cedendum corpori, ita ut & locum concedat Stellæ, quæ fertur per ipsam, nec quicquam tamen vacui relinquat. Sed Contra est, quia cum Cœlum sit solidissimum, & homogeneous quomodo tot canalibus pertusum est & perforatum? Deinde, illi canales vel sunt ejusdem rationis cum Cælo, vel non ac proinde naturæ sublunaris; Si sic, redit argumentum factum, aut enim cum movetur Stella per illum canallem, succedit aliud corpus, aut non, si non; datur ibi vacuum, si sic rarefcit & condensetur Cœlum, ac proinde fit corruptibile, necesse est. Si non sit ejusdem naturæ cum Cælo & substantiæ, ac proinde naturæ sublunaris; ergò in Cælo est aliquid corruptibile, & contra naturam suam ibi detentum, quod est absurdum.

DICO 3. *Cœlum non a propria forma, sed ab intelligentia assistente movetur.* Ita Aristoteles 8. Phys. a. text. 78. & 12. Metaph. text. 30.

Probatur primò: *Authoritate D. Augustini lib. 2. Gen. litt. cap. 18. & lib. 3. Trinit. cap. 4. ubi ait: Quemadmodum corpora crassiora, & inferiora per subtiliora, & potentiora quodam ordine reguntur, ita omnia corpora per Spiritum vitæ, & Spiritus vitæ irrationalis per Spiritum vitæ rationalem, & Spiritus vitæ rationalis deservit, atq; peccator per Spiritum vitæ rationalem, pium & iustum, & ille per ipsum Deum, ac sic universa creatura per Creatorem suum: lib. 9. Gen. litt. cap. 23. Deus subdit primò omnia sibi, deinde Creaturam corporalem spiritualem, irrationalem, rationalem, terrestrem Cœlesti, Fœmineam masculinæ, minus valentem valentiori, indigentiorum copiosiori: & alibi sæpè.*

Probatur secundò: Quia nullum Corpus inanimatum in loco sibi naturali movetur à se ut inducitur. patet in omnibus corporibus inanimatis, non enim nisi extra locum suum naturalem constituta sublati impedimentis moventur, in loco verò naturali si moventur, solum moventur ab alio, ut patet in igne, qui sub concavo Lunæ, ut in suo naturali loco non movetur in gyrum à se ipso, sed à Cælo, sed Cœlum est corpus inanimatum, ut patet ex dictis, & movetur in proprio loco; ergò debet moveri ab extrinseco principio, quod non potest esse nisi intelligentia.

Dices: Licet ut Elementa ita & Cœlum esset inanimatum, non tamen omnimoda similitudo quaerenda est inter Elementa, & Cœlum quoad perfectionem, & operationem connaturalem utriusque, cum hæc sit consentanea naturæ & intrinseca, à qua emanat. Quare non valet, Elementa non moventur in proprio, & naturali loco moveri potest à se, non inquam valet illatio hæc, quia ratio, cur Elementa in proprio loco non moventur à se, est, quia naturaliter existunt, & quiescunt in proprio, & naturali loco. Quare non debent habere naturale principium, ut se moveant in illo, sed solum vel permanendi

V: Cœlum movetur ab Angelis.

VI: Non est ratio quare Cœlum dicatur habere principium motus & non elementa in loco naturali.

in loco naturali, si in illo constituentur, vel tendendi ad illum, si extra illum existant, qui impediuntur. At verò Cælo naturale est, & in suo loco naturali perpetuò manere, & intra unum perpetuò moveri, ut operationem suam tanquam ultimam perfectionem assequatur, quare internum principium, & quasi naturalem impetum debet habere ad utrumque.

Sed contra est, Quia Cælo non est ita naturale moveri in proprio loco, sicut naturale est Elementis quiescere in proprio loco, quia ille motus Cæli non est ad propriam, & privatam perfectionem Cæli, sicut motus Elementorum, qui necessarius est illis ad propriam illorum perfectionem & conservationem, & ad consequendum statum propriæ naturæ convenientem, quare nec principium intrinsecum activum motus debet esse in Cælo, sicut est in Elementis, motus enim ille Cæli est solum propter actionem illius, ut semper applicetur ad agendum in diversa loca, seu corpora, ex qua actione merè transeunte nihil commodi, aut perfectionis accrescit ipsi Cælo, sed rebus in quas influit & toti universo, quod illà influentiâ conservatur.

Si dicas, ipsum motum Cæli esse perfectionem Cæli, ac proinde Cælum acquirere aliquam perfectionem propriam per motum. **Contra est,** quia motus est solum via, & tendentia ad terminum, & ulteriorem perfectionem; ergo si acquirit aliquam perfectionem per motum, debet esse aliqua præter motum.

VII.

Dices 2. Licet detur Cælum debere moveri ab extrinseco, non tamen inde statim sequitur debere moveri ab intelligentia, potest enim immediatè moveri à primo Motore increato, seu Deo, vel imprimendo à principio ipsi Cælo qualitatem aliquam per modum imperiis habentis eam vim movendi; vel per se ipsum, & suâ voluntate illud movendo.

Sed contra est, quia licet Deus se solo immediatè posset præstare hunc effectum, non est tamen hoc consentaneum modo sapientissimæ gubernationis, & providentiæ ipsius, ad quam pertinet ea, quæ per se ipsum condidit per creaturas sibi subditas administrare; unde D. Dionysius cap. 5. Cælest. Hierar. Et cap. 8. de Divin. Nominibus: D. Greg. 4. Dialog. cap. 4. D. August. 3. Trinit. 2. 4. D. Thomas 1. parte Q. 110. A. 1. Et communiter Patres, & Scholastici docent, Deum providentiâ suâ hunc mundum ita administrare, ut infima regat per media, hæc autem per summa corpora, item inferiora gubernat per superiora, & hæc per Spiritus. Communis etiam Theologorum doctrina est, Spiritus Divinæ Providentiæ ministros Provincias, Regnis, singulisq; hominibus esse quasi custodes, tutores & rectores à Deo præfectos, quantum igitur credibilius est, & magis consentaneum est, eos præsidere motui Cælorum, ex quo pendet rerum sublunarium salus & incolumitas, & totius mundi corporei ordo, gubernatio & conservatio.

VIII.

Probatur secundo: Quia si Cælum movetur effectivè à propria forma, sequitur id post diem iudicii æterno tempore quieturum

violenter: Patet, quia potentia motiva talis motus, & ipse motus esset delitus naturæ Cæli; ergo cum post diem iudicii cessaturus sit motus, Cælum quippe, cessante fine propter quem movetur, qui est rerum inferiorum generatio & corruptio, æterno tempore violenter quiesceret, quippe contra naturalem inclinationem, & propensionem ipsius, quod est absurdum. Adde quod unica ratio, quâ Philosophi naturaliter investigarunt intelligentias sumitur à motu Cæli, ut patet etiam ex Aristotele: 12. Met. loco citato. Applicant etiam aliqui ad confirmationem hujus sententiæ quædam loca Sacre Scripturæ, ajunt enim hoc significare Scripturam, cum dicit virtutes Cælorum, ut Matth. 24. *Virtutes Cælorum commovebuntur, & cum Ecclesia canit: Cæli, Cælorumq; virtutes, & Job. 9. cap. 5. quod curvantur qui portant orbem.*

Dices: Ab eodem habet res operari à quo habet esse, sed Cælum habet esse per propriam formam, à qua constituitur in esse Cæli; ergo & ab eodem debet habere operari, quod est moveri. Et Confirmatur: Quia unumquodque est propter suam operationem 2. Cæli t. 17. ergo cum nullas alias habeat Cælum operationes præter moveri, debet illas habere à propria forma alioquin enim non esset propter operari. Deinde quia ex notis philosophandum est, ad illa quæ sunt remota à sensibus, sed in his inferioribus videmus omnia moveri à propria forma; ergo idem est dicendum de Cælo. Respondetur ad primum: Res ab eodem quidem, à quo habent esse habere etiam operationes effectivè, non tamen omnes quas habent, sed quæ naturaliter illis debentur ex propriis principiis, ut illis efficere possint, & ad propriam perfectionem ipsarum, nam alioquin etiam motus sursum lapidis, verbi gratiâ, esset à propria forma; Cælo autem naturaliter, & ex propriis principiis, non debetur ut moveatur circulariter.

Ad Confirmationem eodem modo respondetur: unumquodque enim est propter operationes, ad quas habet naturalem inclinationem & propensionem.

Dico 4. *Intelligentiæ Cælos movent non per impressionem qualitatis gyriatæ, nec per intellectum & voluntatem formaliter, sed per potentiam motivam.* Ita Henricus Quodlib. 13. Quæst. 6. Cajet. 1. parte Quæst. 54. Ar. 5. & alii quos citant, & sequuntur Connimbricens. 2. Cæli cap. 5. 47.

Prima pars probatur, Quia communis est Scholasticorum Sententia, non posse Angelum ullam qualitatem realem per se producere in natura corporea, nisi motum localem, cujus ratio videtur, quia si esset aliqua causa, propter quam dicendum esset Angelum per se movere naturam corpoream ad aliquam aliam formam, quam motum, maxime quia est nobilioris & perfectioris naturæ, nullam enim aliam rationem, aut causam habemus ad id afferendum, sed hæc ratio id non evincit; Patet, quia eadem ratione dicere deberemus posse ab anima rationali corpus quodlibet moveri ad quamlibet formam accidentalem, cum anima rationalis perfectior sit quacunq; formâ materiali, hoc autem experimèto constat esse falsum, ergo.

Secunda

Secunda pars probatur, Quia distinctio potentiarum maximè colligitur ex distinctiõne operationum, ut patebit lib. de anima, sed actus potentie motivæ, & actus intellectus & voluntatis maximè distinguuntur inter se, actus enim intellectus & voluntatis sunt immanentes, immateriales etiam quoad subiectum, perfectientes intrinsecè ipsum intellectum & voluntatem; Motus verò est actio transiens, materialis non perfectiens intelligentiam, & existens in Cælo, ergò motus non potest immediatè proficisci ab Intellectu & Voluntate. Quod confirmatur, quia non minus, imò magis distinguitur motus ab intellectu & voluntate, quam ipsa volitio, & intellectio inter se, sed propter distinctionem intellectio nis & volitionis constituuntur distinctæ potentie intellectus & voluntatis, ergò & propter motum, potentia motiva debet distingui ad minus formaliter.

Dices: Quæ in inferioribus sparsa sunt, & distincta in superioribus & perfectioribus uniri solent; sic etiam quod diversæ potentie sensitivæ cognoscunt, totum id unus intellectus illis superior intelligit, & quod noster intellectus imperfectior per diversos actus intelligit, intellectus superior Angeli uno actu simplici potest percipere, ergò pari ratione licet in nobis diversâ sit potentia motiva ab intellectu & voluntate, in Intelligentiis tamen, quæ naturæ sunt nobilioris, id non est asserendum.

Respondetur, non omnia quæ in inferioribus distincta sunt, uniri in superioribus, alioquin enim nequè intellectus & voluntas, quæ potentie sunt distinctæ in homine distinguuntur in Angelo, quod falsum est, sed ea, quorum natura id patitur, huiusmodi autem non sunt Intellectus, voluntas & potentia motiva in Angelis.

Quæres 1. Utrum Intelligentia Cæli moveat cum defatigatione? Respondetur non movere cum defatigatione: Tum quia ita docet Aristoteles 8. Phys. T. 52. 2. Cæli. T. 3. 9. Metaph. T. 17. & alibi sæpè, & cum Aristotele omnes Peripatet. Tum quia si moveret cum defatigatione tot millibus annorum animadversâ fuisset aliqua varietas in motibus Cæli: Tum quia fatigatio oritur ex labore, labor ex resistantia & contrarietate, vel certè ex improportione virtutis agentis ad effectum, seu motum, nihil horum locum habet in Intelligentia; habet enim virtutem proportionatam ad motum, eaque debilitari non potest, cum sit incorruptibilis, & immaterialis, ergò.

Dices: Potentia intellectiva in homine est spiritalis, & immaterialis & tamen defatigatur, ergò. Respondetur non defatigari nisi ratione corporis, spiritus enim, quorum ministerio exercetur intellectio, si ea diu continetur, paulatim evanescent.

Quæres 2. Utrum una Intelligentia moveat omnes Cælos, vel singulæ singulos? Respondetur non moveri ab eadem, sed singulos orbis saltem totales à singulis, quod præter auctoritatem Aristotelis qui 8. Metaph. à tex.

47. ex numero orbium Cælestium, eorundemque motuum numerum colligit Intelligentiarum; Patet, quia, cum quicumque Angelus, ut limitatam habet essentiam, ita etiam certis locorum spatii definitur, non videtur verisimile, unum posse omnibus illis corporibus cælestibus assistere, eâ presentia, quæ necessaria est ad eos ritè gubernandos, & ad tam varios, tamquè dissimiles motus, tam in velocitate & tarditate, tam in terminis inter quos fiunt obvandos, ut benè Connimbricenses. 2. Cæli. cap. 8. q. ar. 1. Deinde quia intelligentia movet Cælum per Intellectum & voluntatem, licet mediante potentia executivâ, seu motivâ, unde necessè est ut perpetuò attendat, consideret, & velit omnes illos motus in illa proportione, non autem videtur verisimile, quòd una intelligentia simul attendat ad tantam motuum varietatem & multitudinem, præsertim cum Angeli Cælorum motores credantur esse, non ex supremis, sed inferioribus ordinibus Angelorum. Cæterum quamvis defatigatio sine dubio una Intelligentia non moveat omnes Cælos, quod communis etiam approbat Theologorum sententia, nihilominus tamen, si de possibili sermo sit, non videtur impossibile, ut Deus creet Intelligentiam aliquam, quæ attendere posset ad totam Cælorum, eorundemque motuum varietatem, velle efficere omnes illos motus, & illorum differentias, & potestatem habeat proportionalem, ad huiusmodi voluntatem exequendam & sufficientem etiam presentiam seu propinquitatem ad omnem illum Effectum; cuius ea est ratio, quod totum hoc capacitatem substantiæ finitæ, ac limitatæ non excedat, nec ulla appareat implicatio contradictionis, quod autem huiusmodi est, obiectum est omnipotentie Divinæ, ac proinde fieri potest ab illa.

Dices: Una eademque anima in homine coquit cibum in ventriculo, recoquit in jecore, perficit in venis, digerit in membra, mutat in Corpus, unit, instaurat, redintegrat, deinde obit functiones sensuum & totum Corpus movet, præterea ab uno ad aliud discurret, hasque omnes actiones pariter administrat, quidni igitur una, eademque Intelligentia? quæ præstantioris multò, quàm anima, naturæ est, valeat omnes sphaeras quasi animalis unius membra circumducere? Ita Phiracastotius in suis homocentricis, cap. 2. sect. 1. Respondetur licet perfectioris quàm anima naturæ sit Intelligentia, non eandem tamen, quam anima ad suum corpus habet proportionem ad omnia simul cælestia corpora. Quare argumentum nihil concludit.

Quæres 3. Utrum etiam primum mobile moveatur ab aliqua Intelligentia, an verò immediatè ab ipso Deo? Respondetur defatigatio non moveri immediatè à Deo, sed ab Intelligentia, licet posset Deus si vellet immediatè illud movere. Prima pars patet ex dictis quia sic exigit modus, & ordo gubernationis, & providentiæ Dei circa mundum. Secunda pars est contra Abulensem, vel Toftatum ad c. 23. Exod. 4. 5. ubi existimat Deum non posse corpus aliquod per se movere, quia cum motus

XIII.

Etiã primum mobile movetur ab Intelligentia.

imperfectum quiddam sit, quippe actus Entis in potentia, si Deus aliquod corpus immediatè moveret, sequeretur aliquam illius actionem esse imperfectam. Sed si hoc argumentum vim haberet, concluderet etiam materiam primam non esse creatam à Deo, quod falsum est, ut patet ex 2. Phys. & nullum est inconueniens, aliquam actionem Dei objectivè esse imperfectam, hoc est terminari ad aliquem effectum, qui comparatione aliorum non sit ita perfectus. Quare posse Deum movere per se immediatè quodcumquè corpus omnino certum est, & docet etiam S. Thomas I. parte. Quæst. 105. Art. 2. asserens, oppositum esse erroneum, cum Deus omnes effectus quos cause efficientes creatæ efficere possunt, & omnium illorum activitatem perfectiori modo in se contineat, quod intelligendum ni fortè aliqua specialis implicantia interveniat, ut immediatè efficiatur huiusmodi effectus à Deo.

QUÆSTIO VI.

An, & quomodo Cæli, & Astra agant in hac inferiora?

I.
Cæli agunt in hac inferiora.

Prima Pars extra controversiam est apud omnes, & eam non modò Aristoteles 2. Phys. t. 36. docet dicens: *Sol & homo generat hominem*; Sed etiam Magnus D. August. pluribus in locis, ut mox infra patebit; difficultas tamen est primò, in quid agere possint, & per quid agant? ad primum. Respondeo, &

II.
Non influunt directè in voluntatem.

DICO I. Corpora Cælestia non influunt per se directè, seu immediatè in intellectum & voluntatem, bene tamen per accidens, indirectè & mediatè. Prima pars est communis Catholicorum, estq; definita in Concilio Bracharensi I. cap. 9. & 10. & pro ea multa sunt decreta summorum Pontificum præcipuè Sixti V. & Urbani VIII. Probatur ulterius Authoritate D. Augustini lib. 5. Civit. cap. 6. ubi dicit: *Non usq; quæ absurdè potest dici, ad solas corporum differentias, afflatus quosdam valere sidereos, sicut in solaribus accessibus videmus etiam ipsius Anni tempora variari, & lunaribus incrementis, atq; decrementis augeri & minui, quædam generaverum, sicut echinos & conchas, & mirabiles aestus Oceani, non autem animi voluntate positionibus subdi. lib. 4. Confess. cap. 3. ait: Totam salubritatem (Confessionis) Planetarii interficere conantur, cum dicunt: De Cælo est tibi inevitabiliù causa peccandi, & Venus hoc facit, aut Saturnus, aut Mars, scilicet ut homo sine culpa sit, caro & sanguis, & superba putredo, culpandus sit Cæli ac siderum creator & ordinator. lic. 2. de Doctrina Christi. cap. 22. inquit: Ex notatione siderum velle nascentium mores, actus, eventa, prædicere, magnus error, & magna dementia est, & apud eos quidem qui talia dediscenda dederunt sine ulla dubitatione resellitur hæc superstitio. Et tandem lib. 3. Quæstionum Vet. & Novi Test. cap. 18. appellat Planetariorum scientiam: *Inimicam Legi Dei, astutiam, subtilitatem, & inventum diaboli.* Probatur secundò: Quia anima rationalis in suis potentiis intellectu scilicet & voluntate, est purè spiritualis, nec est capax ullius qualitatis nisi intellectu-*

nis & volitionis, habituum specierum intelligibilium, passionumquè ex illis sequentium quæ omnia sunt spiritualia, sed corpora cælestia nullum horum possunt producere in anima, ergò non possunt agere in animam, aut ejus potentias. Confirmatur, quia Cæli sunt materiales, intellectus & voluntas spirituales, sed nullum materiale potest immediatè agere in spirituale, ergò.

Probatur secunda Pars, Quia pro statu isto intellectus, & Voluntas dependent in operari à sensibus, ergò si Cæli possunt directè influere in sensus humanos, poterunt etiam indirectè in intellectum & voluntatem. Unde videmus eos, qui ob aliquam influentiam perturbatos habent sensus, ut sunt amantes non rectè per intellectum operari. Item qui à Cælis habent appetitum sensitivum inclinatum magis ad num objectum, quam ad aliud, difficulter ab illo abstinent, eò, quod voluntas nostra pro isto statu semper vult condelectari appetitui sensitivo, juxta illud:

Nititur in veritum semper, cupimus que negata.

Cum hoc tamen discrimine, quòd intellectus, qui est potentia naturalis moveatur positivè speciebus à Cælis præsentatis, necessario exeat in actum, voluntas non nisi liberè.

DICO 2. Cælum non concurrat ad omnes actiones Corporum. Patet; vel enim concurreret per motum, vel per lumen solùm, vel per qualitates occultas, quas vocant influentias? Non per motum quia ut infra patebit, etiam cessante motu Cæli, possunt esse aliquæ actiones inferiorum corporum. Non per lumen, aut aliquas qualitates, vel enim illæ qualitates, quibus dicitur, concurrere ad omnem actionem corporum sublunarium sunt diversæ in diversis partibus Cæli, vel solùm sunt diversæ per variam conjunctionem Astrorum, vel denique sunt eadem in Cælo & nunquam variantur? Non primum & secundum; quia videmus ignem, verbi gratia, æquè comburere stupam in quacunque parte universi, si ponatur sive illuminato Cælo, sive non & sive hæc, sive illa sit conjunctio astrorum; ergò ad illam conjunctionem Astrorum non concurrat Cælum, aut per lumen, aut per qualitates occultas, quæ sint diversæ, sive in diversis partibus Cæli, sive ex diversa conjunctione astrorum; Si enim variæ sunt in ipsa actione, effectus productione, varietas aliqua, sive mutatio cernatur necesse est. Non tertium, quia videmus eodem modo fieri eandem combustionem stupæ ab igne, sive in magna sit à Cælo distantia, sive in parva, hoc autem esse non potest, si ad eam actionem eodem modo concurreret Cælum, Patet, quia omne agens corporeum, cæteris paribus, fortius agit in passum propinquum, quam in passum remotum; debet ergò Cælum magis, ac fortius concurrere cum igne comburente prope Cælum, quam igne remoto ab illo, quod tamen est contra experientiam, & ob eandem rationem cum lapis, verbi gratia, descendit à concavo lunæ ad centrum, velocius deberet moveri in principio, quam in fine, quod etiam contra experientiam, est falsum.

Dico